

Cursus Erfgoed in de Omgevingswet

14 mei 2019, verslag

VAN OMGEVINGSVISIE NAAR OMGEVINGSPLAN

Op 14 mei 2019 organiseerde het Steunpunt Monumenten & Archeologie Noord-Holland samen met de RCE de cursus Erfgoed in de Omgevingswet in het Huis van Hilde te Castricum. Het thema was: van Omgevingsvisie naar Omgevingsplan; een vervolg op de cursus van 2018, toen de Omgevingsvisie centraal stond.

Vanaf 1 januari 2021 wordt de nieuwe Omgevingswet van kracht. Maar wat moet er binnen een gemeente allemaal worden geregeld om erfgoed in het omgevingsplan te verankeren? En wanneer? En wat is dan een logische volgorde? Oftewel: hoe kunnen gemeenten de vertaalslag van de omgevingsvisie naar het omgevingsplan maken? Met deze bijeenkomst willen de RCE en het Steunpunt erfgoedambtenaren en gemeenten een handvat bieden voor deze uitdaging.

Dorine van Hoogstraten (Steunpunt Monumenten en Archeologie Noord-Holland) opent de bijeenkomst. Ter introductie wordt een filmpje getoond waarin schrijfster Nelleke Noorderviet vertelt over haar beleving van verleden en toekomst in de steden Rotterdam en Amsterdam. De aanwezigen geven aan dat ze met het verslag ook graag enkele links met websites met betrekking tot de Omgevingswet zouden ontvangen. Deze kunt u vinden aan het einde van dit verslag.

Els Romeijn (RCE)

Els Romeijn van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed zet in haar presentatie 'Van omgevingsvisie op weg naar omgevingsplan' het proces uiteen dat de gemeenten zullen moeten doorlopen bij het ontwikkelen van hun omgevingsvisie en omgevingsplan. Benadrukt wordt: "Erfgoed gaat niet over stenen of hout. Erfgoed is van mensen!"

Een aantal gemeenten geeft aan al te zijn begonnen met het opstellen van de omgevingsvisie. Sommigen werken gelijktijdig aan het omgevingsplan. Er wordt aangegeven dat erfgoedambtenaren het regelmatig moeilijk vinden om aan te sluiten bij de mensen die bezig zijn met de omgevingsvisie.

Joske Poelstra (Rho adviseurs)

Joske Poelstra geeft in haar presentatie een overzicht van de Omgevingswet zoals deze er naar verwachting uit zal gaan zien. Zij benadrukt hierbij twee hoofdonderdelen in de wet: De fysieke leefomgeving en het maatschappelijk doel. Vanwege de integraliteit van het Omgevingsplan, zullen de processen die hier onder vallen (hopelijk) sneller en flexibeler aangepakt kunnen worden.

Er is door de RCE een Casco Omgevingsplan opgesteld dat gemeenten kunnen gebruiken als basis voor hun eigen plan. Poelstra adviseert om als test eerst een plan op te stellen voor een klein gebied binnen de gemeente. Ook benadrukt zij het belang van integraliteit en lange termijn denken.

Deelnemers uitten zorg dat in de toekomst grote beleidsverschillen kunnen ontstaan per gemeente. Zodoende kunnen ook verschillen ontstaan in de omgang met rijksmonumenten en werelderfgoed dat in verschillende gemeenten ligt. Poelstra erkent dat dit inderdaad kan gebeuren. Een ander punt van zorg is dat in de

Omgevingswet gebruik wordt gemaakt van een 'Ja, mits...', formulering, in tegenstelling tot de huidige 'Nee, tenzij...' formulering. Dit houdt in dat gemeenten bij het opstellen van hun omgevingsvisie zeer helder zullen moeten formuleren, en duidelijke kaders zullen moeten stellen. Een belangrijk beleidsinstrument waarover gemeenten straks kunnen beschikken is het 'Programma'. Hierin kunnen gemeenten aangeven op welke manier ze de ambities en doelen van de omgevingsvisie gaan realiseren.

De aanwezigen gaven aan een groeiend gevoel van onrust te hebben met betrekking tot de Omgevingswet en omgevingsvisie: hoe kunnen we erfgoed hierin voldoende betrekken en regelen? Een belangrijke boodschap: regel je Commissie Erfgoed op tijd! Deze moet vóór 1 januari 2021 klaar zijn en in elk geval kunnen adviseren over aanvragen die betrekking hebben op rijksmonumenten.

De routekaarten

Tijdens de cursus werd door de deelnemers een routekaart gemaakt onder begeleiding van deskundigen Eliza van Rooijen, Kim Zweerink en Monica Dütting (Steunpunt Monumenten en Archeologie Noord-Holland), Els Romeijn (RCE) en Jan Kleefstra (Rho adviseurs). In kleine groepen keken de deelnemers naar het proces van omgevingsplan naar omgevingsvisie, uitgezet in de tijd tot 2029, en bespraken welke thema's zij op welk moment belangrijk vonden. Na afloop deelden de groepen hun resultaten. Duidelijk werd dat de meeste thema's in wisselwerking terugkeren. Het proces is niet lineair, maar circulair.

Digitalisering was voor alle groepen een vraagteken. Een van de groepen vroeg zich af hoe participatie op een andere manier ingevuld zou kunnen worden, zodat nieuw publiek kan worden bereikt. Twee van de groepen deelden de mening dat er in de politiek een cultuurverandering nodig zal zijn om de Omgevingswet goed te laten werken. Misschien zelfs een ander soort ambtenaar? Duidelijk is in ieder geval dat opleiding, van zowel ambtenaren als raadsleden, nodig is. Ook continuïteit van mensen werd door verschillende groepen benadrukt: bestuurswisselingen tijdens het proces kunnen problemen opleveren.

Jeroen Traudes (gemeente Haarlem)

Jeroen Traudes vertelt over het proces bij de gemeente Haarlem. De omgevingsvisie is meer dan een mooi verhaal. Het is ook een strategisch document voor de ontwikkeling van je gemeente, zowel lokaal als in relatie tot de regio. Ook Traudes beargumenteert dat binnen de organisatie cultuurverandering nodig zal zijn. Ook benadrukt hij dat hoewel de omgevingsvisie een politiek proces is, de uitvoering grotendeels bekostigd zal worden door de burger. Dus neem deze van begin af aan mee in het proces.

Meer informatie over erfgoed in de omgevingswet vindt u hier:

[OmgevingswetPortaal](#)

[OmgevingswetPortaal Infographics](#)

[Artikel Erfgoed in de Omgevingswet](#)

[Resultaten en Verslag Expermeeting Erfgoed in de Omgevingswet](#)

[Overzicht Erfgoed in de Omgevingswet](#)

Heeft u vragen? U kunt contact opnemen met een van onze adviseurs via info@steunpunterfgoednh.nl

**MOOI
NOORD-
HOLLAND**

ADVISEURS
OMGEVINGSKWALITEIT

Het Steunpunt Monumenten en Archeologie Noord-Holland is een samenwerking tussen MOOI Noord-Holland en Stichting NMF en wordt mogelijk gemaakt door de provincie Noord-Holland en de RCE.

info@steunpunterfgoednh.nl | www.steunpunterfgoednh.nl